

Uudised

Hea klient!

Kui Eesti põllumehed võitlevad Brüsselis õiguse eest saada teiste Euroopa põllumeestega võrdseid toetusi, siis Brüsselis käib teinegi arutelu, mis pakub huvi Jõudluskontrolli Keskusele – mõttevahetus veiste elektroonilise märgistamise üle. Huvitavaks teeb arutelu asjaolu, et tegelikult üritatakse seadustada olukorda, mis on juba nii mõneski liikmesriigis praktikas kasutusel. Lisaks Eestile on veiste elektroonilised märgid kasutusel ka näiteks Soomes ja Prantsusmaal ning lausa kohustuslikud Taanis. Elektrooniliste märkide süsteem leiab järjest rohkem toetajaid erinevate loomaliikide juures ning on veiste märgistamisel kasutusel erinevates riikides üle maailma. Kahjuks on Euroopa Liidus siiski liikmesriike, kes ei ole huvitatud oma veisekasvatajatele sellise võimaluse pakkumisest ning seepärast üritatakse tõestada, et elektroonilised märgid ei toimi. Täna siinkohal ASi Saaremaa Ökoküla, kes mai lõpus jagas Jõudluskontrolli Keskuse ja Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti töötajatele oma kogemusi elektrooniliste märkide kasutamisel. Külaskäigu kokkuvõtteks julgen väita, et seal ollakse uue tehnoloogiaga väga rahul ning tööd ilma elektrooniliste märkideta ei kujutata enam ettegi.

Kui algne plaan oli Brüsselis vaidlused lõpetada käesoleva aasta lõpuks, siis hea meel on tõdeda, et tänased küsimused ei ole enam niivõrd tehnilised kuivõrd poliitilised ja loodetavasti jõutakse nenengi vaidlustega positiivse lõpuni.

Lõpetuseks õnnitlen meie kolleege Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistust, kes juuni lõpul avasid oma pullidele uue farmi!

Ilusat suve jätku soovides!

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Kõrvamärkide valik laieneb

Alates juulist on võimalik JKKst tellida veiste märgistamiseks ka n-ö kaks-ühes elektroonilisi kõrvamärke (edaspidi suured EID-märgid). Uued kõrvamärgid sarnanevad tavapärastele plastmärkidele, kuid märgi ülaosas on ka looma registri- numbriga kiip. Nii on looma võimalik identifitseerida nii visuaalselt kui EID-märkide lugejat kasutades. Esmaseks märgistamiseks mõeldud kõrvamärgipaar koosneb suurest EID-märgist ja Allflex Ultra plastkõrvamärgist. Fotol on vasakul suured EID-märgid ja paremal senine EID-märkide komplekt.

EID-märkide kasutajatel on võimalus tellida ka korduvkasutatavaid EID-märke. Nende märkide olemasolul saab loomale elektroonilise kõrvamärgi kadumisel koheselt panna uue kõrvamärgi ning asenduskõrvamärgi saabumiseni on looma endiselt võimalik lüpsiplatsil, kaalumisel või vasikate jootmisautomaadis identifitseerida. Asendusmärgi saabumisel lõigatakse korduvkasutatav kõrvamärk kõrvast ning märki saab edaspidi kasutada, asendades vaid teravikuga osa uuega. Korduvkasutatavad kõrvamärgid on roosat värvi, et selgelt eristada, kas looma kõrvas on looma ametlikuks identifitseerimiseks kasutatav EID-märk või korduvkasutatav kõrvamärk.

Juulis saabuvad müüki ka teise tootja kõrvamärgid. Šveitsi firma Datamars osales samuti JKK kõrvamärkide riigihankel ning osutus edukaks. Seega on nüüd loomakasvatajal valida, kas kasutada tuttavaid Allflexi kõrvamärke või proovida, kuidas sobivad Datamarsi kõrvamärgid. Datamarsist tellitakse esialgu plastkõrvamärke veiste, lammaste ja kitsede esmaseks märgistamiseks ning EID-märke veiste ja lammaste märgistamiseks. Pakume ka Datamarsi märgistamistange. Kuigi Datamars kinnitab, et kõrvamärkide paigaldamiseks sobivad ka Allflexi tangid, soovitame kõrvamärke paigaldada sama kõrvamärgitootja tangidega.

Kõrvamärgi kadumisel või loetamatuks muutumisel asendame esialgu kõik kadunud märgid Allflex Ultra kõrvamärkidega.

Kuna kõrvamärkide sortiment üha

suureneb, on oluline, et klient annaks kõrvamärkide tellimisel teada, millise firma ja mis tüüpi kõrvamärke ta soovib. Kõrvamärkide hinnad leiab JKK kodulehel olevast hinnakirjast.

Rahvusvahelises koostöös osalemine

JKK väliteenistuse osakonna juhataja Aire Pentjärv kaasati mitmesse rahvusvahelisse ettevõtmisesse.

Soome taotles ICARilt jõudluskontrolli-süsteemi hindamist ning kvaliteedimarki *ICAR Certificate of Quality*. Seekordne Soome hindamine peab toimuma koos väliseksperti külastusega ja ICAR valis hindajaks Aire Pentjärve.

Juunis Iirimaal toimunud ICARi konverentsil tehti Eestile ettepanek osaleda arengumaade töögrupi töös. Töögrupi ülesanne on töötada välja arengumaadele juhendmaterjale loomade identifitseerimis- ja jõudluskontrolli süsteemi ülesehitamiseks ning juurutamiseks. Töögrupi liikmetena soovitakse näha eelkõige riike, kellel on kogemusi, mida vähemarenenud riikidega jagada. Liikmed peaksid tulema ka maailma erinevatest paikadest ning Aire Pentjärv ja Eesti esindavad kõiki Ida-Euroopa riike. Näiteks Lääne-Euroopa esindaja on Prantsusmaa. Töögrupp teeb tihedat koostööd ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooniga FAO, kelle esindaja on ühtlasi töögrupi juht.

Aire liitumisel ICARi töögrupiga on Eesti esindatud juba kolmes töögrupis. Andmevahetuse töögrupis on Kalle Pedastsaar ja loomade märgistamise töögrupis Kaivo Ilves.

Miks paljudel lehmikutel ei ole põlvnemisindeksit?

Koostöös aktiivsete kasutajatega toimub Jõudluskontrolli Keskuses pidev Vissukese arendamine ja täiustamine. Üheks hiljutiseks täienduseks on lehmikute jõudluse põlvnemisindeksi näitamine. Seetõttu on asjakohane meenutada põlvnemisindeksi arvutamise korda ja seletada, miks üsna paljudele lehmikutele põlvnemisindeksit arvutada ei saa.

Aretuseesmärgist lähtuvalt soovime, et iga järgmine põlvkond loomi oleks eelmisest geneetiliselt võimekam. Noorloomade esimeseks geneetilise võimekuse hinnanguks on tema põlvnemisindeks PI kui vanemloomade aretusväärtuse keskmine. PI arvutamine toimub järgmiselt:

- PI arvutatakse, kui looma isa ja ema on JKK andmebaasis registreeritud.

- PI arvutatakse valemiga $PI = \frac{1}{2} \cdot AV_{ema} + \frac{1}{2} \cdot AV_{isa}$, kus AV_{ema} ja AV_{isa} on vastavalt ema ja isa aretusväärtused või nende asemel arvutatud PID.

- Tingimused AV_{ema} ja AV_{isa} saamiseks:

1. ema aretusväärtuseks võetakse kodumaise hindamise aretusväärtus, kui selle usalduskoefitsient ei ole väiksem kui 50%.

2. isa aretusväärtuseks võetakse kodumaise hindamise aretusväärtus, kui selle usalduskoefitsient ei ole väiksem kui 70%. Kui kodumaises hindamises on looma isal mitu aretusväärtust (punasekirju holsteini pullidel on tütreid nii EHF kui ka EPKs), siis kasutatakse looma tõule vastava tõu hindamises saadud tulemust. Kui aretusväärtuse usalduskoefitsient on väiksem kui 70%, kasutatakse andmete olemasolul rahvusvahelise pullide hindamise tulemust.

3. ema aretusväärtuse puudumisel või mitesobimisel (usalduskoefitsient on väiksem kui 50%) arvutatakse PI emale järgmiselt:

- leitakse emaisa AV punktis 2 kirjeldatud tingimustel,
- emaema väärtuseks võetakse looma tõu baasaasta lehmade keskmine AV.

4. isa aretusväärtuse puudumisel või mitesobimisel (usalduskoefitsient on väiksem kui 70%) arvutatakse PI isale järgmiselt:

- leitakse isaisa AV punktis 2 kirjeldatud tingimustel,
- leitakse isaema AV punktis 1 kirjeldatud tingimustel, selle puudumisel võetakse looma tõu baasaasta lehmade keskmine AV.

5. emaisa või isaisa AV puudumisel loomale PID ei arvutata.

Eeltoodust saab järeldada, et PI soovitakse arvutada võimalikult paljudele noorloomadele, kasutades vanemloomade aretusväärtuse puudumisel omakorda nende vanemate aretusväärtust või isade puhul nende aretusväärtust rahvusvahelisest hindamisest. Ometi kõikidel noorloomadel PID ei ole. Miks?

Analüüsime PI puudumise põhjuseid viimase kolme aasta jooksul (alates 2009. a algusest) sündinud lehmikute põhjal. Näeme, et PI puudub 24% EPK lehmikutest ja 15% EHF lehmikutest (tabel 1).

Tabel 1. Lehmikute jaotus PI olemasolu alusel

Tõug	Lehmikute arv	"PI on" arv	"PI puudub" arv	"PI on" %
EPK	30 644	23 157	7487	76
EHF	122 016	104 033	17 983	85

Põhjuseid, miks lehmikule PID arvutada ei saa, on mitmeid. Nendest olulisemate tutvustamiseks jagame lehmikud, kellel pole PID, tinglikult kolme gruppi lehmiku isa alusel (tabel 2).

Tabel 2. Lehmikute jaotus PI puudumisel isa alusel (sulgudes osatähtsus vastavalt "PI puudub" arvust ja lehmikute üldarvust %)

Tõug	Arv	Lehmikud		
		Isa on tundmatu	Isa on meie hindamises	Isa pole meie hindamises
EPK	7487	2838 (38/9,3)	2021 (27/6,6)	2628 (35/8,6)
EHF	17 983	6686 (37/5,5)	7201 (40/5,9)	4096 (23/3,4)

Esimeses grupis on lehmikud, kellel on tundmatu isa (üliharva ka tundmatu ema). PI arvutamise valemi põhjal on ilmne, et ühe või mõlema vanema puudumisel PID arvutada ei saa. Koguarvust on selliseid loomi EPKl 9,3% ja EHFil 5,5% ning PIta loomade hulgast vastavalt 38% ja 37%.

Teises grupis on lehmikud, kelle isa on meie geneetilises hindamises. Nendel puudub PI ühel järgmistest põhjustest:

- isa aretusväärtuse usaldusväärsus on väiksem kui 70% ja ka isaisa aretusväärtuse usaldusväärsus on väiksem kui 70%;
- ema aretusväärtuse usaldusväärsus on väiksem kui 50% ja ka emaisa aretusväärtuse usaldusväärsus on väiksem kui 70%;
- isal, emal ja järglasel pole sama tõug ja isa ei kuulu ka nende nn punasekirjute pullide gruppi, kellele on arvutatud aretusväärtus EPK baasil.

Kolmandas grupis on lehmikud, kelle isa on JKK andmebaasis, kuid kes ei ole meie geneetilises hindamises. Nendel puudub PI ühel järgmistest põhjustest:

- isa on testpull, kelle järglastel pole veel jõudlusandmeid ja isaisa aretusväärtuse usaldusväärsus on väiksem kui 70%;
- isa on importpull rahvusvahelise hindamise aretusväärtusega, kuid isal, emal ja järglasel pole sama tõug.

Kokkuvõtteks. Põlvnemisindeksi arvutamise reeglite ja kasutatava informatsiooni alusel paljudele lehmikutele põlvnemisindeksit arvutada ei ole võimalik. PIga lehmikute arvu suurenemisele aitavad kaasa tundmatu vanemaga loomade arvu vähendamine ning paarituspullide kasutamise ja tõugude ristamise vältimine.

Mart Uba

biomeetria sektori juhataja

38. ICARi konverents Iirimaal Corkis

Maailma jõudluskontrolliorganisatsioonide esindajad saavad kokku igal aastal. Üle aasta toimub suurem, erinevaid teemasid ja koosolekuid-istungeid ühendav konverents. Suurte konverentside vaheaastal saavad ICARi liikmed kokku nn tehnilistel istungitel, mille ettekanded on keskendunud enamasti kindlale kitsamale valdkonnale.

28. maist 1. juunini Corkis toimunud konverentsil oli kokku ligi 700 külalist, kes osalesid erinevatel koosolekutel ja sessioonidel. Konverentsi kavas olid lisaks ICARi üldkogule Interbulli ja Interbeefi koosolekud, infopäevad kasumlikust piima- ja veise- ning lambalihatootmisest, ICARi töögruppide koosolekud, erinevaid teemasid käsitlevad sessioonid ja farmikülalused.

Näitusepinnal esitlesid oma tooteid kõrvamärgitootjad, laboriseadmete ja piimamöödurite valmistajad ning teised loomakasvatusele uusi tehnoloogiaid pakkuvad firmad.

Külastasime kahte farmi.

- John O'Sullivan farmis on 250 lehma. Farmis töötavad lisaks peremehele kaks perepoega ja abiline. Farmil on 142 ha maad, millest karjamaid on 54 ha. Möödunud aastal oli farmi toodang 7566 kg piima lehma kohta, rasvasisaldusega 3,83% ja valgusisaldusega 3,37%, SRA oli 176 000/ml. 1 liitri müüdid

piima eest saadi keskmiselt 36,7 senti. Lehmad veedavad suurema osa aastast karjamaal. Aastal 2011 oli karjatamisperioodi pikkus 265 päeva, parematel aastatel on see olnud ka ca 280 päeva. Peamine sööt on karjamaarohi, lisaks antakse teraviljasilo ja ostetud kontsentraate. Iirimaale omaselt on farmis sesoonne poegimine – suurem osa lehmadest poegib varakevadel. Selle aasta poegimisesoon algas 1. jaanuaril ja 10. veebruariks olid pooled lehmad poeginud. Kuna sesoonse poegimise korral on oluline lehmad õigeaegselt tiinestada, pööratakse sigimistulemustele tähelepanu.

Lisaks piimale moodustab olulise sissetuleku tõuloomade müük (nii lehmikud kui pullikud). Aastal 2011 müüs farm 75 mullikat, parima mullika hind oli sealjuures 3700 eurot. Kõik noorloomad on genotüüpiseeritud, mistõttu tehakse juba varakult valik, millised loomad jätta endale ja millised müüa.

Farmi peamised eesmärgid on toota kõrgekvaliteedilist piima võimalikult väikeste kulutustega, parandada sigimistulemusi, toota väga hea tüübiga loomi, kelle müügil saab kõrget hinda ning kasvatada 2015. aastaks, mil kvoodid kaotatakse, toodang maksimaalseks, samal ajal efektiivsust arvestades.

- Michael ja Kevin Downing peavad 124 piimalehma. Farmi majandamisel on abiks palgatud ka farmijuht, kes on farmis töötanud juba 30 aastat. Farmil on 90 ha maad, millest 70 ha on karjamaad. Piimatoodang oli 2011. a 6293 kg lehma kohta, rasvasisaldusega 4,34% ja valgusisaldusega 3,57%, SRA 131 000/ml. Keskmise müüdü piimaliitri hind oli 38,60 senti.

Ka selles farmis on sesoonne poegimine ning suurema osa aastast veedavad lehmad karjamaal (2011. a 280 päeva). Kui varasematel aastatel poegis 60% lehmadest kevadel ja 40% sügisel, siis käesoleval aastal lõppes üleminek kevadisele poegimisele. Poegimisperiood algas 14. jaanuaril ja 1. aprilliks oli 90% lehmadest poeginud. Farmi kõik noorloomad genotüüpiseeritakse, et valida karja parimad loomad.

Farmi peamised eesmärgid on suurendada rohusööda abil saadavat toodangut, lühendada poegimisperioodi selliselt, et 80% lehmadest poegiks 6 nädala jooksul ja jätkata kõrgekvaliteediliste tõuloomade tootmist. Farmil on plaan laiendada pärast 2015. aastat.

Nii farmides kui konverentsil esitatud ettekannetes räägiti palju Iirimaal populaarsetest piirkondlikest farmerite koostöögruppidest, kes regulaarselt koos käivad, et saada nõu ja abi üksteise kogemustest ja nõustajatelt. Kui varasemal ajal võrdlesid farmid omavahel tulemusi, siis nüüd võistlevad grupid, millise piirkonna tulemused on paremad. Paremates piirkondades toimuvad aretusala üritused, näitused jne, kus kohalikud farmerid omakorda saavad tutvustada oma heade tulemuste tagamaad. Koostöögruppide hea side nõustajatega ning omavaheline tulemuste võrdlemine on viinud kõrgekvaliteedilisema aretusmaterjali kasutamiseni ning aidanud farmereid ka uute tehnoloogiate (nt genoomhindamine) kasutuselevõtul.

Loomade genoominfo kogumine ja kasutamine aretustöös on maailmas juba tavapraktika ja laialdaselt kasutusel, aga kahjuks mitte Eestis. Väliskolleegides äratas see imestust, et Eesti on jätnud kasutamata võimalused, mida genoominfo kasutamine annab ja ka rahvusvahelises võrdluses on meie loomad selle tõttu halvemas positsioonis. Genoominfo oli konverentsi läbiv teema, mis näitab valdkonna olulisust kaasaegses loomakasvatuses.

Mitmed konverentsi ettekanded tutvustasid uusi tehnoloogiaid. Karjade keskmine suurus kasvab ja seoses sellega jääb loomaomanikul järjest vähem aega iga looma individuaalselt

jälgida. Sensorsüsteemid ja -meetodid võimaldavad seda lünka leevendada. Näiteks mäletsemise *online*-monitoorimine – „Lehmad ei räägi, aga me võime neid kuulata (mäletsemise kaudu)!“. Lehmale pannakse kaela mikrofoniga varustatud sensor (HR-Tag™-Heatime®), mis analüüsib ja iga kahe tunni tagant salvestab mäletsemise andmed. Nende andmete põhjal saab inda avastada ja varakult diagnoosida erinevaid haigusi kui ka ravijärgset tervenemist.

Paljud ettekanded käsitlesid veiste sigimisega seotud teemasid. Õigeaegne inna avastamine on väga kuum teema. Selle abistamiseks pakutakse erinevaid tehnoloogiaid: *HR-Tag™-Heatime®*, *Silent Herdsman®*, *Dairymaster MooMonitor*.

Kõrgtehnoloogiliste lahenduste kasutamine farmis on teinud keeruliseks nende poolt toodetud andmete kasutamise ja töötlemise. Puuduvad standardid ja kokkulepped samalaadsete andmete salvestamiseks. Näiteks jõudluskontrolli andmetöötluses on probleemiks eri tootjate lüpsirobotitelt ja -platsidelt andmete saamine. Seda probleemi on ICAR teadvustanud ja moodustanud elektroonilise andmevahetuse töögrupi.

vahendasid Aire Pentjärvi ja Kalle Pedastsaar

Interbulli aastakoosolek

Interbulli seekordne aastakoosolek toimus ICARi konverentsi ühe osana, mille äri- ja töökoosolekul osales kokku 174 inimest 35 riigist. Töökoosolek ehk teaduslike ettekannete koosolek toimus seekord ainult ühel päeval, kus neljal istungil esitati kokku 29 teaduslikku ettekannet. Kahel esimesel istungil olid põhiteemadeks eelkõige genoomhindamine ja selle tulemuste usaldusvääruse kontrollimine. Järgnevatel istungitel olid teemadeks uuendused nii rahvusvahelises kui ka erinevate riikide rahvuslikus hindamises. Tutvustati näiteks genoominformatsiooni kaasamist erinevate aretustunnuste hindamisse ja täiendavate aretustunnuste hindamist erinevates riikides ning esitati mitu ettekannet robotlüpsiga seotud teemadel.

Ärikoosolekul esitati Interbulli Keskuse aastaaruanne ning edasine tegevuskava. Tutvustati 2012. a bilanssi ja järgneva kahe aasta eelarvet. Eelarve on miinuses, sest kulutused on seoses genoomhindamise, lihaste geneetilise hindamise ja muude täiendavate teenustega märgatavalt kasvanud. Seetõttu on iga riigi osalustasu alates 2012. a senise 3000 € asemel 4000 €. Sellele lisandub tasu konkreetsete aretustunnuste hindamise eest (Eesti osaleb jõudluse, udara tervise ja välimiku tunnuste rahvusvahelises hindamises ja kulud kokku on 11 464 €).

Koosoleku põhiteemaks oli aga endiselt rahvusvahelise genoomhindamise rakendamine. Esitatud kava järgi toimub genoomhindamise testimine pärast septembri korralise hindamise testimist. Enne seda tuleb genoomhindamises osalevatel riikidel valideerida kõikide aretustunnuste rahvusliku genoomhindamise tulemused. Pärast testhindamise tulemuste analüüsi nii Interbulli tehnilise töögrupi kui ka osalevate riikide poolt on positiivse otsuse korral plaanis teine testhindamine 2013. a jaanuaris eesmärgiga teha esimene korraline hindamine 2013. a aprillis. Seonduva teemana arutati eelmise aastakoosoleku otsuse alusel Interbulli Keskusesse genotüübiinfo andmemajutuse loomise erinevaid võimalusi ning otstarbekust. Leiti, et andmemajutuse loomine eeldab suuri investeeringuid ja seetõttu kaalutakse veel erinevaid variante. Eestis loomade genotüüpiseerimist seni veel tehtud ei ole ja seetõttu oleme genoomhindamisega seotud teemade käsitlemisel kõrvaltvaataja rollis.

vahendas Mart Uba

Vissi näitus-konkursid

Sel aastal toimusid vissivõistlused ühe nädala jooksul juunikuus – 6. juunil valiti 18. korda Saarte Viss, osa võtsid 12 loomapidajat 43 lehmaga.

Saarte Viss 2012 tiitli pälvivad eesti holsteini tõugu Pirke ja eesti punast tõugu Kesta Kõljala Põllumajanduslikust OÜst ning Liia Sooääre maakarja tõugu Kelli.

JKK autasustas traditsiooniliselt esmaspoeginute grupi võitjate omanikke. Esmaspoeginud lehmade klassi parim holsteini tõugu lehm oli Pirke Kõljala Põllumajanduslikust OÜst ja parim punast tõugu lehm oli Tangel TÜ Mereranna Põllumajandusühistust.

8. juunil valiti Ülenurmel esmakordselt koos nii eesti punase kui eesti holsteini tõu Viss 2012. Punast tõugu lehmade võistlusest võttis osa 37 lehma 11 karjast, holsteine oli 81 looma 22 karjast.

Eesti punast tõugu esmaspoeginute grupi I koha sai lehm Killi Tartu Agro ASi Rahinge laudast. II ja III koht kuulusid Kõpu PM Osaihingu lehmadele Melani ja Uisu.

Vissi tiitliga pärjati lehm Hüpink Tartu Agro ASi Rahinge laudast.

Eesti holsteini tõu esmaspoeginute grupi parim oli Trilla Kehtna Mõisa osaihingust, II koht kuulus Krootuse Agro ASi lehmale Musi ja III koht Torma Põllumajandusosaihingu lehmale Neste.

Viss 2012 tiitli sai Tartu Agro ASi Vorbuse lauda lehm Monita.

EPK piimatoodangu rekord uuenes

Üle hulga aja oli maikuus laktatsiooni rekord, kolme aasta vanune rekord ületati 602 kilogrammiga.

Jõgevamaal asuva Sadala Piim OÜ lehm Tullis saavutas eesti punast tõugu lehmade seas läbi aegade suurima laktatsiooni piimatoodangu. Uue rekordlehma

kolmanda laktatsiooni piimatoodang oli 16 653 kg (rasvasisaldus 3,28% ja valgusisaldus 2,87%).

See tulemus asetab eesti punast tõugu piimaandja Eesti lehmade laktatsioonitoodangu edetabelis 32. kohale. Eelmine punast tõugu rekordiomanik oli Tartu Agro ASi lehm Neti, kelle toodang oli 16 051 kg (laktatsioonitoodangu edetabelis 73. koht).

Lehm Tullesi isa on punasekirju holstein Ludox-Red, emaisa on šviitsi päritoluga Vestak.

Muudatus Võru esinduses

Juunis muutus JKK Võrumaa esinduse asukoht. Aadress jäi endiseks (Liiva 11, Võru), muutus JKK esinduse toa asukoht – II korrus, paremat kätt esimene kabinet.

Paide kontor kolib

Alates augustist asub JKK Järvamaa kontor aadressil Pärnu 58, Paide. JKK kabinet asub II korrusel. Uues Järvamaa põllumajandusmajas asuvad ka PRIA, ETKÜ ja veterinaar keskuse ruumid.

Muhedat

Ühes piiriäärses maakonnas on hundid kenasti signinud ja lammaste murdmine on muutunud lausa igapäevaseks. Loomulikult see lambakasvatajatele ei meeldi ja nad üritavad kiskjaid hävitada nii püsside ja püünistega kui ka muid koleda vahendeid kasutades.

Jutud olukorrast jõuavad ka linna teadlaste kõrvu, kes saavad oma spetsialisti mõnda humaansemat lahendust pakkuma. Vallamajas koosolekul selgitab noor teadlane talumeestele: "Lugupeetud lambakasvatajad, meie plaan on selline, et püüame isased hundid kinni ja kastreerime nad. Hundikarjas siis enam juurdekasvu

ei tule ja nii saabki asi kontrolli alla."

Saalis on rahvas vaikne ja seedib ettepanekut. Viimaks tõuseb tagumisest reast üks vanem talumees: "Noormees, te olete meie murest natukene valesti aru saanud. Hundid nimelt mitte ei karga meie lambaid, vaid söövad neid."

www.jkkeskus.ee
keskus@jkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094
Tel 738 7700
Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	Viru 5a II korrus, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Pärnu 58 II korrus, Paide	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-13.30
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Piira, Lääne-Viru mk	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Jaani 10 II korrus, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17-202, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11 II korrus, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00